

Posudek oponenta

Téma disertační práce:

Vztah vybraných somatických a motorických ukazatelů k posturální stabilitě u dětí mladšího školního věku

Autorka: Mgr. Lenka Černá

Školitel: Prof. Ing. Václav Bunc, CSc.

Předložená disertační práce řeší posturální stabilitu dětí ve věku 7 – 11 let v závislosti na somatických charakteristikách, motorických schopnostech a objemu pohybové aktivity. Práce je zaměřena na analýzu výsledků průřezového šetření 154 dětí (85 chlapců, 69 dívek), kdy byla zjišťována posturální stabilita, somatické ukazatele, motorické schopnosti prostřednictvím indikátorů – motorickými testy. Dotazníkem byl pak zjišťován objem pohybové aktivity.

Disertační práce je členěna do sedmi kapitol včetně seznamu literatury a příloh. Má celkový rozsah 120 stran, 12 stran literatury a na dalších 29 stranách je 6 příloh.

Posudek rozdělím do dvou okruhů: První okruh se bude týkat Teoretické části práce (kapitola 1-2), druhý okruh pak Hlavní části a Závěrů (kapitola 3-7).

K teoretické části práce:

Úvodní část i druhá kapitola nazvaná „Teoretická východiska“ se týká vstupu do problému, vysvětlení některých základních pojmů a literárního přehledu poznatků, které se vztahují k danému tématu. I když posturální stabilita je problém značně složitý a závisí na mnoha faktorech např. „senzorických systémech“, domnívám se, že se s nimi autorka dobře vyrovnala.

Několik poznámek k teoretickým východiskům – 2. kapitola. V této části lze vyzdvihnout celou subkapitolu 2.4 „Kvantitativní hodnocení posturální kontroly a rovnováhy“, která se mimo jiné zabývá měřením COP a kvalitou tohoto měření. I další subkapitola 2.5 „Charakteristika mladšího školního věku“ je zpracována na erudované úrovni a potvrzuje hluboký zájem autorky o uvedenou problematiku. Dokazuje tak, že se autorka uvedeným problémem dlouhodobě zabývá a že má zmapováno období mladšího školního věku. Nesouhlasím však s tvrzením, že pomocí motorických testů lze hodnotit motorickou

zdatnost (s. 53). Na závěr 2. kapitoly autorka sepsala ucelenou syntézu poznatků z této části práce (subkapitola 2.6) a naznačila, proč a jakým směrem se bude ubírat ve výzkumném šetření.

K „Hlavní části a Závěrům“ práce:

Podle mého názoru se autorce podařilo skloubit současné poznání z literárních pramenů v kompaktní teoreticko-metodologická východiska pro vymezení empirického výzkumu, jeho cíle, hypotéz a úkolů. Ty jsou konkrétně formulovány v subkapitolách 3.1 a 3.2 včetně vlastního šetření, diagnostických metod a charakteristiky záměrného souboru.

Cíl a hypotézy jsou dobře formulovány, u úkolů práce pokládám za nadbytečný 7. a 8. úkol vzhledem k požadovanému obsahu disertačních prací. Pro motorické testy je uvedeno, že byly provedeny podle metodiky Unifittestu 6 – 60 (Měkota, Kovář, 1996), ale podle této literatury je hodnocení člunkového běhu na 4 x 10 m jinak než uvádí autorka, rovněž u hloubky předklonu je uvedená přesnost měření 0,5 cm, v Unifittestu je přesnost měření 1 cm.

Meritorní částí práce je kapitola 3.3 Výsledky a diskuse. Značný počet dat autorka uspořádala i s komentářem do 11 přehledných subkapitol, z nichž tři se týkají vlastní diskuse k zjištěným hodnotám. Výsledky šetření jsou uvedeny v 37. tabulkách v hlavní části a 24. tabulkách v přílohách. Tabulky vhodně doplňují grafy a to 9. v hlavní části a 10. v přílohách. Pokud jde o zjištěné výsledky somatických ukazatelů a motorických testů vykazují ve věkových kategoriích obou pohlaví výkyvy hodnot. Při srovnávání těchto hodnot s jinými autory částečně hodnoty korespondují s dosavadními poznatky, z části pak zjištěné tendence nevykazují. Je to jistě ovlivněno uvedeným záměrným souborem i menším počtem probandů. Pravděpodobně nedopatřením došlo k tomu, že hodnoty v tab. č. 1. neodpovídají hodnotám v grafu č. 1., stejně jako má jiné hodnoty tab. č. 2. než graf č. 2. Rovněž nepovažuji za zdařile formulovanou citaci Měkoty a Kováře, 1996 na s. 68.

Zatímco v diskusi v subkapitolách 3.3.2 a 3.3.5 autorka málo využívá literárních poznatků z druhé kapitoly, v subkapitole 3.3.11 je tomu naopak. Potvrzuje to zevrubný přehled o celé oblasti posturální stability. Interpretace výsledků i návazná diskuze k dílčím okruhům problémů z aspektu literárních poznatků i z aspektu verifikace autorkou formulovaných hypotéz je provedena velmi dobře. Kapitola 4 „Závěry“ je vhodně doplněna doporučením pro další výzkum posturální stability.

Připomínky a dotazy k této části práce:

1. Proč došlo ke změně metodiky v motorických testech při testování (Unifittestu 6 – 60)?
2. Je možné hodnotit zdatnost pouze na základě motorických testů?
3. Proč se autorka domnívá, že 7-letí chlapci nemají zvládnutou dovednost stoj na jedné noze a dívky ano?

Závěry práce vyznívají v jednoznačnou odpověď na stanový cíl, hypotézy i vytýčené úkoly. Lze předpokládat, že zjištěné výsledky jsou do určité míry ovlivněny záměrným souborem, ale poznatky z oblasti posturální stability jsou natolik přesvědčivé, že ve shodě s autorkou doporučujeme další šetření.

Formální zpracování disertace nepřevyšuje běžný standard. Tabulky i obrázky jsou v pořádku. Struktura textu odpovídá zvyklostem. Seznam použité a citované literatury (145 bibliografických citací) přesvědčuje o poměrně značné šíři řešeného problému.

Předložená disertační práce přes některé nedostatky, které uvádím, svědčí o tom, že autorka prokázala způsobilost k samostatné tvůrčí vědecké práci. Prokázala široký teoretický přehled v předmětné literatuře, ovládá vědecké metody a dokáže je vhodně používat a že umí zpracovat značné množství dat. Důkazem seriózního zájmu o řešení této aktuální tematiky je i zaměření její publikační činnosti.

Vzhledem k tomu, že oponovaná práce vyhovuje požadavkům kladeným na doktorskou disertaci, navrhuji v případě úspěšné obhajoby, aby byl Mgr. Lence Černé udělen titul PhD. v oboru kinantropologie.

V Ústí nad Labem, 21.1.2011

Doc. PhDr. Zdeněk Havel, CSc.
oponent práce